

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Мәтіндегі қате медиаэтикасын бұзады

ЖАРИЯЛАНДЫ
30.11.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/170840/

Мәтіндегі қате медиаэтикасын бұзады

Бүгінгі цифрлық дәуірде ақпарат – алтыннан да қымбат ресурс. Бірақ бұл құнды құралдың дұрыс қолданылмауы қоғамға теріс ықпалын тигізіп, сенімділікті жою мүмкін. Мәтіндегі қателер мен медиаэтика ережелерін бұзу – жай ғана техникалық олқылық емес, қоғамға зиян келтіретін ауыр қателік.

Медиаэтика – бұл журналистикадағы моральдық және кәсіби нормалардың жиынтығы. Ол ақпараттың шынайылығын, объективтілігін және әділдігін қамтамасыз етуді талап етеді. Медиаэтика жеке адамның абыройын қорғауды, манипуляциядан аулақ болуды және жалған ақпарат таратпауды негізге алады. Бірақ бұл нормаларды сақтау әрдайым мүмкін бола бермейді.

Медиаэтиканың бұзылуына қатысты дәлелдермен мысалдар келтірмекпін. «Теңізшевройл» компаниясы және жалған ақпарат: 2022 жылы белгілі бір қазақстандық БАҚ «Теңізшевройл» компаниясында экологиялық апат болып, жұмысшылардың денсаулығына зиян келгені туралы хабар таратты. Кейін бұл мәліметтің расталмағаны белгілі болды. Журналистер жалған ақпаратты тексермей, әлеуметтік желідегі қауесеттерді пайдаланып, компанияның беделіне нұқсан келтірді. Бұл оқиға тек компанияға ғана емес, БАҚ-қа деген сенімді де төмендетті. COVID-19 және жалған ақпарат (әлемдік деңгей): 2020 жылы COVID-19 пандемиясы кезінде вакцинация туралы көптеген жалған ақпарат таралды. Кейбір БАҚ «вакцина чип орнатады» немесе «адамдар вакцинадан кейін жаппай өліп жатыр» деген негізсіз мәліметтер жариялады. Бұл қауесеттер халық арасында үрей туғызып, вакцинацияның баяулауына әкелді. Нәтижесінде, халықтың денсаулығы мен қоғамдық тұрақтылыққа қауіп төнді.

Мәтіндегі қателерді болдырмау үшін төмендегідей әрекеттерді жасаған дұрыс. Ақпараттың шынайылығын тексеру (фактчекинг) – Әрбір журналист дереккөздердің сенімділігін мұқият тексеруі қажет. Фактчекинг – тек шындыққа негізделген ақпарат таратудың басты құралы. Жеке адамның құқықтарын қорғау – Мәтіндерде адамның жеке өмірі мен ар-намысына тиетін мәліметтерге орын берілмеуі

керек. Бұл – тек кәсіби емес, моральдық жауапкершілік. Медиасауаттылықты дамыту – Қоғамды жалған ақпаратты ажырата білуге үйрету маңызды. Бұл үшін медиасауаттылық мектеп бағдарламаларынан бастап енгізілуі тиіс. Медиа саласына бақылауды күшейту – Журналистер мен БАҚ тарапынан жіберілген өрескел қателіктер үшін жауапкершілік арттыру қажет. Жалған ақпарат таратқаны үшін айыппұл немесе басқа да шаралар қолдану – бұл мәселені азайтуға көмектеседі. Кәсіби біліктілікті арттыру – Журналистер үшін медиаэтика бойынша тренингтер мен семинарлар ұйымдастыру – олардың жауапкершілігін арттырудың тиімді жолы.

Мәтіндегі қате – бұл жай техникалық кемшілік емес, қоғамның ақпаратқа деген сеніміне тікелей әсер ететін фактор. Медиаэтиканың бұзылуы тек жеке адамдарға емес, бүкіл қоғамға зиянын тигізеді. Әрбір журналист пен редактор өз ісіне жауапкершілікпен қарап, ақпараттың шынайылығын қамтамасыз етуі тиіс. Ақпарат – тек жаңалық емес, бұл қоғамның дамуы мен тұрақтылығының негізі. Оны дұрыс жеткізу – тек кәсіби ғана емес, адамгершілік парыз.

«Шындық – шырақ, ал жалғандық – көлеңке. Шырақ жарығын сақтап қалу – журналистің басты міндетті».

Мәдина МӘДІ